

جمهوررييس غني: په هرات کې دې د مصلي پنځم منار ژر بياورغاو شوي

د افغانستان د اسلامي جمهوريت جمهوررييس محمد اشرف غني پرون سهار د هرات والي سيد عبدالوحيد قتالي سره د هرات مصلي د پنځم منار د بيارغاونې په اړه تېلفوني خبرې وکړې. جمهوررييس د هرات والي ته لارښوونه وکړه، چې يو تخنيکي گروپ دې ژر تر ژره د مصلي پنځم منار د وضعیت ارزونه وکړي او د بيارغاونې لپاره دې ترتيبات ونيول شي. د هرات والي سيد عبدالوحيد قتالي جمهوررييس ته ډاډ ورکړ، چې د ياد ځلي د بيارغاونې په موخه به د ترسره کېدونکې ارزونې موندنې او پايله د جمهوري رياست عالي مقام سره شريکه کړي. د يادونې وړ ده، چې د هرات مصلي منارونه د تيموريانو په دوره کې جوړ شوي او د طبيعي پېښو له امله د پنځم منار وضعیت د اندېښنې وړ ښودل شوی، چې د جمهوررييس په لارښوونه به يې حکومت د بيارغاونې اقدامات کوي.

د تاسيس کال ۱۳۲۸ لمريز ● دوشنبه د لړم ۱۲ مه ۱۳۹۹ ل کال ● دربيع الاول ۱۶ مه ۱۴۴۲ ق ● د نومبر ۲ مه ۲۰۲۰ کال ● خصوصي کڼه ۱۷۲ ● پرله پسې ۴۹۵۸ مه کڼه

جمهوررييس غني د يو شمېر وزارتونو او ادارو د ۱۴۰۰ مالي

کال د ملي بودجې د طرحو څرنکوالی و ارزاو

طالبانو

په تيرو
يانو ته
ندانې
ر ژړی
چې،
فعاقي
طالبانو
ته کړه
۱۳ ي

پ وژل
باتو په
ايې او
گزي د

د آسيا پراختيايي بانک له افغانستان سره ۱۸ ميليونه ډالره مرسته کوي

د افغانستان د اوبو د چارو د تنظيم ملي اداره وايي، چې د آسيا پراختيايي بانک له دې هېواد سره د کرنيزو محصولاتو د لوړولو لپاره ۲۸،۱۸ ميليونه ډالرو مرستې ژمنه کړې ده. د دغې ادارې وياند نظام خپلواک پرون امريکا غږ ته ويل، چې دغه مرستې به په نهو ولايتونو کې ولگول شي. ښاغلي خپلواک زياته کړه: ((ياده مرسته به د کوچنيو بندونو جوړولو په برخې کې مصرف شي، چې له امله يې د مخکې لاندې د اوبو کچه هم لوړېږي او په پايله کې د اوبو مديريت او نه ضايع کېدو له امله کرنيز محصولات ډېر ډېر شي.)) باميان،

محمد ظاهر زهير: باختر اطلاعاتي آژانس بايد د سيمې او نړۍ په کچه مهم او معتبر آژانس شي

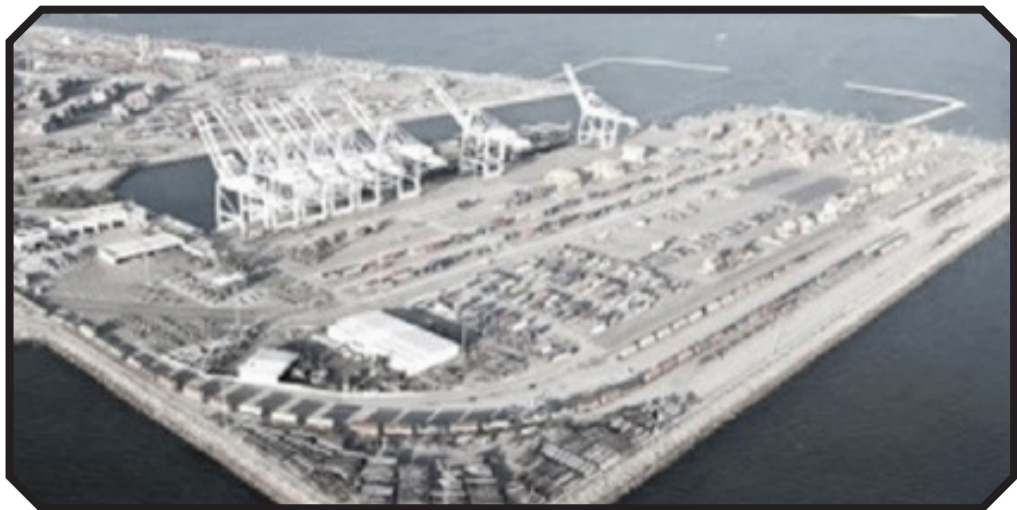
د باختر اطلاعاتي آژانس د تاسيس ۸۰ يمه کاليزه د باختر اطلاعاتي آژانس د اتيايمې اطلاعاتي آژانس د اتيايمې کاليزې نماڅنه په

ول

ددر
خي
دي
بل
او
رۍ
کۍ
په
کو
په
ريز

سرليکنه

د عمران خان او تو بوتو سخت حساسیتونه را پارولي!

د سيمې د اقتصادي ودې لپاره د افغانستان اهميت حياتي ارزښت لري!

هدايت الله نوري

ليکي، کله چې نړيواله ټولنه د افغانستان د سيمه ييزې حل لارې په اړه خبرې کوي، نو اشاره يې تر ډېره پاکستان ته وي. ځيني وخت په سيمه ييز حل کې دوی هند او چين هم شاملوي، خو تر دې وروستيو پورې په ندرت د منځنۍ اسيا يادونه کېده.

د ايرو اېشيا ريويو په نظر د دې دليل دا دی چې ډېر په دې نه پوهېږي چې افغانستان په حقيقي ډول چېرې موقعيت لري. د دې خپرونې په باور افغانستان د منځني ختيځ برخه نه دی او نه هم د منځني ختيځ په پوله کې موقعيت لري. که ټول نه وي نو نيمایي افغانستان په منځنۍ اسيا کې دی، نو په کار ده چې دا ومنل شي.

د دې خپرونې له ليکنې سره سم بايد په اوږدمهال کې د افغانستان اقتصاد د منځنۍ اسيا له هېوادونو سره تړلي وگڼل شي. ايرو اېشيا ريويو خپرونه وايي چې له منځنۍ اسيا او نورو هېوادونو سره د افغانستان اقتصادي اړيکې او ارتباطات د سيمې له اقتصادي سوکالی او ودې سره مرسته کوي. افغانان د دې مفکورې رامنځته کېدا په تمه وو، له نېکه مرغه د سيمې اقتصادي جوړښتونه او په تېره بيا د سيمه ييز همکارۍ سازمانونه او خپله د سيمې اقتصادي اړتيا چې په سوداگرۍ، پانگونې او راکړه ورکړه کې پوره کېږي، دا ټول د افغانستان اهميت پوره کولی شي، خو د دغه اهميت د امنيت، سولې او ثبات لپاره کار په کار دی او هغه لوري او يا ترهگرې ډلې چې دا اهميت گواښي، بايد له مخې لرې کړل، د هغوی پر عمده مراکزو بايد بريدونه ډېر شي او په دې برخه کې لومړی د ايران، بيا د نورو شريکو هېوادونو همکاري ډېره شي. افغانان د هغوی د همکارۍ په تمه دي او له دې همکارۍ پرته گډې موخې او گډې اقتصادي گټې نه شي پالل کېدای!

تمه لري چې چاپېر بندر د افغانستان له لارې له مرکزي اسيا سره ونښلوي. هو مرکزي اسيا، مرکزي اسيا د افغانستان لپاره او افغانستان بيا د ټولې اسيا لپاره حياتي ارزښت لري، دا خبره سمه ده، چې افغانستان د اسيا زړه دی او دا زړه که فعال او آرام وي، نو ټوله اسيا فعاله او آرامه ده، دا معقوله نه ده، بلکې هغه حقيقت دی، چې اوس ټوله نړۍ پرې پوهېږي. پاکستان به ډېر ځان ته باټ وي، چې گڼې د سردار محمد هاشم خان د صدارت په وخت کې يې پر افغانستان ترانزېټي لارې بندې کړې او افغانستان به د تل لپاره په وچه کې را ايسار وي، خو له نېکه مرغه افغانستان نه يوازې د پاکستان بدیلې لارې وموندي، بلکې د سيمې او نړۍ هېوادونه هم په دې برخه کې له افغانستان سره همکار دي، د بېلگې په توگه د ايران، چين او مرکزي اسيا په شمول ټول هېوادونه په افغانستان پورې ځانونه تړلي بولي، په تېره بيا ايران او هندوستان ته د افغانستان ترانزېټي اهميت حياتي ارزښت لري، چې ځانونه پرې تر مرکزي اسيا پورې ورسوي، د مرکزي اسيا لپاره هم بيا افغانستان يوازنی ترانزېټي مرکز دی، چې ځانونه پرې تر هند او سويلي اسيا او دغه راز ايران پورې ورسولی شي. دا د افغانستان هغه اهميت دی، چې اوس د سيمې او نړۍ هېوادونه پرې اعتراف کوي. راتلونکو اړيکو او د هغو اهميت ته سر کتنه کړې ده. د دې ليکنې په سر کې ليکل شوي: «(افغانستان د خپلې سوکاله راتلونکې لپاره بايد شمال ته پام وکړي.)» د خپرونې منظور د افغانستان شمالي گاونډي هېوادونه دي. ايرو اېشيا ريويو خپرونه

هغه پلانونه اوس پلي کېدا ته نږدې شوي، چې له مخې يې افغانستان د سيمې د سوداگرۍ پر لوی مرکز بدلېدونکی دی! سيمې او نړۍ هم منلې، چې افغانستان د سيمې د سوداگرۍ او همدا رنگه د امنيت او ثبات په برخه کې مهم او ستراتيژيک اهميت لري، دا ستراتيژيک او ترانزېټي اهميت ورځ تر بلې ځلېږي او پياوړی کېږي. دا منو چې د سيمې مغرض هېوادونه د جگړې پر مهال د افغانستان اهميت ننگوی او نور نه پرېږدي، چې له دغه اهميته گټه پورته کړي، خو دا جگړه اوس ټولو ته مالومه شوې، چې څومره زيانمنه او څومره خطرناکه ده، ځکه د ترهگرۍ پر مهال روانه ده او دا ترهگرۍ نه يوازې د افغانانو دښمنه ده، بلکې د سيمې اقتصادي او سياسي هڅې هم گواښي. د افغانستان د حکومت هڅې دا دي، چې افغانستان د سيمې د گټې وټې لپاره خپل پخوانی اهميت يوځل بيا راژوندی کړي، دا هېواد دې نور په وچه کې را ايسار هېواد په توگه باېڅه ونه گڼل شي، بلکې د سيمې د وصل او سوداگرۍ څلور لارې په توگه دې ستر لومړيتوب ورکړل شي! په دې برخه کې له ايران سره کار شوی او دغه هېواد اوس افغانستان ته د خواف له لارې د رېل پټليو پر مهال اقتصادي لارې غځوي، دا لارې به د افغانستان له خاورې مرکزي اسيا ته تېرېږي. همدا رنگه ايران وايي په چاپېر بندر کې کارو بار د پراختيا په حال کې دي. د ايران د سوداگرۍ د برخې چارواکي وايي چې د لارو له جوړېدو او امکاناتو له برابرېدو سره په چاپېر بندر کې سوداگريز فعاليتونه ډېر شوي او دغه بندر د ودې په حال کې دی. دوی وايي همدا چې د هرات-خواف رېل پټلۍ پرانيستل شي او بيا له چاپېر بندر سره وصل شي په سيمه کې به يو ستر مثبت بدلون رامنځ ته شي. ايران وايي له افغانستان سره به په دې توگه په صادراتو کې ډېروالی راشي او ترانزيت به هم ارزانه شي. ايران

د پاکستان د صدراعظم په کردار کې د پوځ له خوا گومارل شوی عمران خان وخت ناوخت د افغانستان د برخليک په اړه څرگندونې کوي، پخوا هم هغه په افغانستان کې د موقت حکومت وړانديز ورکړی و او نن هم يوځل بيا هغه داسې څه له خولې را ايستلي دي. د پاکستان صدراعظم عمران خان يو وار بيا په افغانستان کې د نوي حکومت يادونه وکړه، ويې وويل چې پاکستان هيله لري چې د افغانستان [نوی حکومت؟!] به اجازه نه ورکوي چې هند د دغه هېواد له خاورې د پاکستان پر ضد کار واخلي. عمران خان د جرمني له شپېگل مجلې سره په مرکه کې په ۹۰ مه لسيزه کې د پاکستان له لوري د طالبانو رژيم د رسميت پېژندلو دفاع وکړه، ويې وويل «دا د اسلام اباد حق و چې دا ډله په رسميت وپېژني خو پاکستان پر طالبانو کنټرول نه درلود». ده د بين الافغاني خبرو او دغه راز په دې اړه چې ممکن طالبان د جگړې له لارې واک ترلاسه کړي، وويل «حاضر دمه هېڅوک اټکل نه شي کولی چې افغانستان کومې خوا ته روان دی، خو دا وپيلی شم چې له افغانستانه وروسته تر بل هر هېواد پاکستان په افغانستان کې د [سولې؟!] غوښتونکی دی.» له عمران خان پوښتنه وشوه چې له گلبدین حکمتيار سره په وروستۍ کتنه کې يې د ده او طالبانو ترمنځ پر واک وېش خبرې کړې، عمران خان څه ونه وويل. عمران خان چې خلک ورته [پښتون؟!] هم وايي او په همدې مکارۍ يې غوښتل چې په ټاکنو کې بریا تر لاسه کړي، خو د پوځ او استخباراتو له خوا په جعلي توگه په ټاکنو کې بريالی اعلام او اوس د پاکستان د صدر په جامه کې پر څوکۍ ناست دی، هغه په اصل کې د پوځ او استخباراتو حکم منونکی دی، خو خپله هېڅ واک او اختيار هم نه لري، د عمران خان ټاکل او يا هم له عمران خان مخ کې پر سترو څوکيو د پښتنو اجنټانو ټاکل يوازې او يوازې له افغانستان سره د محکوم افغانستان پر سر د شخړې غلي کولو او محکوم ولسونو اېلولو لپاره اقدام دی، خو په اصل کې هغوی بېواکه او بې ځواکه دي، بس د پوځ او استخباراتو امر منونکي دي. موږ په تېرو څو ورځو کې د افغانستان په اړه د عمران خان څو څو ډوله دريځونه اورېدلي دي. دې وروستيو څرگندونو يې د افغانانو سخت حساسيتونه را پارولي، عمران خان به هېڅ هم ونه شي کړای، لکه د هغه بادارانو چې ونه شوای کړای، عمران خان همدا رنگه تش په نامه پښتون او صدر دی، داسې چې نه پښتنوالي ته ژمن دی او نه هم په پښتو خبرې کولی شي، بس په خټه کې يې د افغانانو پرضد دښمني اخېدل شوې ده! د هغه د څرگندونو پر وړاندې د افغانانو غبرگونو بيا هم سخت او غاښ ماتوونکی دی، آن چې پر خواله رسنيو د دغه خبر په ځواک کې افغانانو هغه ته سختې سپکې خبرې کړې دي. افغانانو په خواب کې هغه ته وپيلی: «په افغانستان کې اول نوی حکومت نه راځي؛ که راشي هم او حتی که ستا دلاک طالب يې هم په راس کې وي؛ واللہ که تاسو ... سره جوړه وکړي. افغانستان به هېڅکله له هند سره خپلې اړيکې پرې نه کړي. د هند ... هم پر تاسو ... شرف لري. د افغانستان د کنټرول خيال له سره وباسه. ستاد ... چې ته يې حکومت ته رسولی يې پخوا هم دلته زور وهلی او ... اوس چې خدای او نيمه نړۍ له افغانستان سره ده، ته به يې خايه ... مه وهه. داسې نه چې خان تر دې هم په شرم وشرموي او ... اول خو دا انسان وژنه او افغان وژنه تاسې زموږ په ولس کوئ يو وخت به دا انتقام درنه واخستل شي.» يوه بل مدني فعال د پاکستان دغه دښمنانه دريځ ته په کتو پر ولس غږ کړی: «فغان وروڼه بايد وپوهېږي چه دا شديد جنگ پنجاب مخ ته وړي او زموږ سربازان شهيدان کېږي.» په هر حال اوس افغان ولس بيدار شوی او خپل دوست او دښمن ښه پېژني، په سيمه کې هندوستان د افغانستان يوازنی خوږ او مهم ستراتيژيک ملگري دی، افغانستان خپل واک او اختيار لري، چې څنگه له چا سره دوستي وکړي، خو يوه خبره روښانه ده، چې د پاکستان ملېشې اوس په افغانستان کې مخامخ جگړه کوي، د هغوی مړي په هر ځای کې پاتې وي، دا د افغانانو د مېړاندې او هېواد پالنې نښه ده، نو پاکستان دې پر داسې څرگندونو دې هڅه نه کوي، چې گڼې په دې ناوړه پاليسۍ کې به بريالي شي، له همدې امله نږدې ده چې پاکستان د ترهگرۍ او ناروا پيسو ترلاسه کولو له امله په تور لېست کې شامل شي. افغان حکومت بايد د پاکستان د دغه دريځ او څرگندونو پر وړاندې معقول ځواب ورکړی، داسې ځواب چې د افغانستان لپاره اړين او ضروري دی، ځکه پاکستان دښمنان نه يوازې د افغانستان پرضد دښمنانه څرگندونې کوي، بلکې عملاً د افغانستان پرضد په مخامخ جگړه کې ښکېل دي!

دوشنبه د لړم ۱۲ مه ۱۳۹۹ ل کال • د ربيع الاول ۱۶ مه ۱۴۴۱ ق • د نومبر ۲۰ مه ۲۰۲۰ • پرله پسې ۴۹۵۸ مه گڼه

ارمنستان د امنیت او ثبات لپاره

له روسیې د مرستی غوښتنه وکړه

د ارمنستان د بهرنیو چارو وزارت د اکتوبر په ۳۱مه اعلام وکړ چې د دغه هېواد لومړي وزیر، نیکول پاشینیان، د روسیې له ولسمشر، ولادیمیر پوتین څخه غوښتنه کړې چې په ارمنستان کې د امنیت د ټینګښت لپاره دې «فوري مشورې» پیل کړي. پاشینیان غواړي پوتین سره د ارمنستان سره د روسیې د مرستو پر څرنگوالي او د خپل هیواد د امنیت پر تضمین خبرې وکړي. د روسیې ولسمشر، د پاشینیان د غوښتنې په اړه څه نه دي ویلي.

روسیې تر اوسه د قره باغ په جګړه کې مداخله نه ده کړې. پوتین په کراتو ویلي چې د قره باغ مسئله، د ارمنستان له امنیت څخه دفاع پورې تړاو نه لري. د ارمنستان لومړي وزیر د اکتوبر میاشتې په اولو کې هم په سیمه کې د روسیې سوله ساتو ځواکونو د استقرار خبره مطرح کړې وه. په داسې حال کې چې په قره باغ کې جګړه ادامه لري، ورسره جوخت د دغې جګړې د پای لپاره سیاسي هلې ځلې هم روانې دي. تر اوسه پورې درې ځله د وژل شویو عسکرو د جسدونو د سپارلو په موخه، «بشردوستانه» اوربند شوی خو ښکېلو خواوو ډېر ژر نقض کړی دی. ارمنستان او آذربایجان د مینسک ډلې په چوکاټ کې د اکتوبر ۲۹مه توافق وکړ

چې دواړه هېوادونه به ملکي سیمې نه بمباروي. خپلواک خبریال، جیحون آشیروف چې د قره باغ له جګړې رپوتونه ورکوي پر ټویټر لیکلي چې دغه توافق د مینسک ډلې په غونډه کې د شپږ تر اووه ساعته مذاکرو په پایله کې ترلاسه شو. د مینسک ډله د «اروپا د همکارۍ او امنیت سازمان» له خوا په کال ۱۹۹۲ کې د قره باغ غرنیزه سیمه د سوله ییز حل په هدف جوړه شوه. د دغې ډلې مشري روسیه، فرانسه او امریکا پر غاړه لري. د دغو درېیو هېوادونو سربېره، سپېنه روسیه، جرمني، ایټالیا، پرتګال، هالنډ، سویډن، فنلنډ، ترکیه، ارمنستان او آذربایجان هم د مینسک ډلې غړي دي. خو دغه ډله د شاوخوا درېیو لیسيزو په تېرېدو بریالی شوې نه ده چې په قره باغ کې تل پاتې سوله رامنځ ته کړي. روانې جګړې د سپتمبر میاشت په وروستیو کې زور اخیستی. په دغو جنګونو کې له ۱۲۰۰ ډېر کسان مړه شوي، خو پوتین بیا د دواړو خواوو ته د اوښتو ځاني تلفاتو شمېر له ۵۰۰۰ هم ډېر بللی دی.

د امریکا د ټاکنو په رارسېدو؛ د مرکزي ایالتونو پر سر د ټرمپ

او بایدن لاندې

د تورپوستو ژوند مهم دی)) په نوم غورځنگ جوړ شو. دغلته په دودیز ډول د ډیموکراتانو نوماندانو ته رایه ورکړل شوې ده. جو بایدن چې د کرونا وېروس له خپرېدا راهیسې خپل ایالتي سفرونه محدود کړي وو او د ټرمپ په څېر لویې غونډې یې نه کولې، رسمي ټاکنو ته پاتې څو ورځو کې ایالتونو ته سفرونه پیل کړي دي. ښاغلی بایدن چې د نظر پوښتنو له مخې په ملي کچه شاوخوا له لسو امتیازو سره مخکې دی، په حساسو او هغو ایالتونو کې چې سیالی زور اخیستی لکه فلوریډا، پنسیلوانیا، میشیګن او ویسکانس کې شاوخوا پنځه یا له دې ټیټې سلنې سره له ټرمپ واټن لري او دې کار د سړکال ټاکنو د وروستۍ پایلې وړاندوینه سخته کړې ده. د اکتوبر ۳۰مه د جمعې په ورځ راپورونه خپاره شول چې تر اوسه ۸۵ امریکایانو د رایو مرکزونو ته خپلې رایې ورکړې دي. دا په امریکا کې د ۱۱۰ کالو په اوږدو کې له وخت وړاندې چې د سړکال ټاکنو کې به د گډونوالو شمېر دومره لوړ شي چې د ۱۹۰۸ کال ریکارډ به مات کړي. د دې ریبوتونو پر اساس، له ۸۵ میلیونو رایو، ۵۵ میلیونه خلکو حضورې رایه ورکړې. ښاغلي بایدن له کرونا وېروس

د امریکا ولسمشریزو ټاکنو ته یوازې درې ورځې پاتې دي، د ډیموکراتانو او جمهوري پالو دوه نوماندان جو بایدن او ټرمپ هغو مرکزي ایالتونو ته د رایو راټولولو په تکل تللي چې په تېرو ټاکنو کې یې د دوی هرکلی نه و کړی. جو بایدن ایوا او ښاغلی ټرمپ مینه سوتا ایالتونو ته سفر کړی. جو بایدن چې په نظر پوښتنو کې له خپل سیاله مخکې دی، تېره ورځ (اکتوبر ۳۰مه) ایوا ایالت ته ولاړ، هغه ایالت چې د ۲۰۱۶ کال په ټاکنو کې له لس سلنې اختلاف سره ډونلډ ټرمپ له هیلیری کلینټن مخکې و. ښاغلي جو بایدن په آیوا کې د گونډ خپلمنځیو سیالیو کې له پیت بوجیچ، برني سنډرز، الیزابت وارن او د گونډ له نورو نوماندانو سره ونه توانېد چې سیالی وکړي او د دې لامل شو چې په دغه ایالت کې د ده ټاکنیز کمپاین له لویې ماتې سره مخ شي. ورسره هممهاله ډونلډ ټرمپ مینه سوتا ته له سفر سره دا وښودل چې هیله من دی چې دغه ایالت کې چې په ۲۰۱۶ کال کې له لږ اختلاف سره، چې اغلې کلنټن یې هرکلی کړی و ځان ته ورجذب کړي. د مینه سوتا مینیاپولیس ښار کې په تېرو شپږو میاشتو او د جورج فلویډ له مرگ وروسته، د پولیسو د تاوتریخوالي پر وړاندې اعتراضونه وشول او ((

د اردوغان د کاریکاتور پر ضد سخت اعتراضونه

ډک کاریکاتور» پر ضد به لازم اقدامات وکړي. په خبره یې دغه کاریکاتور د

«ترکانو او اسلام سره دښمني» منعکسه کوي. په همدې حال کې د انقرې لویې څارنوالۍ د جمهوررییس د توهین په دلیل د «چارلي ابدو» د رهبرۍ څخه د تحقیقاتو د شروع کېدو اعلام کړی دی.

اردوغان دغه خبرې د چهارشنبې په ورځ (د اکتوبر ۲۸ مه) وکړې. ترکیې په همدې حال کې د حقوقي او ډیپلوماتیکو اقداماتو اعلام کړی دی. پاریس بیا د انقرې له خوا د «ډارولو هر ډول کوبښن» منع کړی دی. «چارلي ابدو» د خپلې نوې گڼې په سر کې کاریکاتور رسم کړی، د کاریکاتور په عنوان کې راغلي چې «اردوغان» دوه په دوه ډېر «مسخره معلومېږي». د ترکیې د جمهوري ریاست مانۍ اعلام کړی چې د دغه «د سپکاوي

په خپله اردوغان ویلي چې زه د دغه توهین امیزه او شر اچونکي کاریکاتور لپاره هېڅ الفاظ نشم استعمالولای، کوم چې زما گران پیغمبر یې په دې اندازه توهین کړی دی. اردوغان وايي چې زه «ډېر خوابدی او نا امیده یم»، نه پر ما د حملې په خاطر، بلکه د حضرت محمد(ص) د توهین په خاطر. له بلې خوا بیا د راسیزم پرضد د فرانسې د حکومت نماینده، فریدریک پوتیر غواړي د «چارلي ابدو» په شخړه کې هم حقوقي اقدامات ۶ مخ

دوشنبه لومړۍ ۱۳۹۹مه ل کال ● د ربيع الاول ۱۶مه ۱۴۴۲هـ ق ● د ترمبر ۲۰مه ۲۰۲۰ ل کال ● خصوصي کچه ۱۷۲ ● پراخه پسي ۳۹۵۸مه کچه

د القاعده او طالبانو تر منځ ارتباط څه دی؟

د ملگرو ملتونو څارونکې ډلې یوه همغږونکي، ادمون فیتون، ویلي چې القاعده لاهم خپلې پوځي او روزنيزې چارې له طالبانو سره په گډه ترسره کوي. د ملگرو ملتونو دغه چارواکي له بي بي سي سره خبرو کې ادعا کړې، سره له دې چې طالبانو د دوځې په تړون کې ژمنه کړې چې له القاعدې او نورو ترهگریزو ډلو سره اړیکې پرې کوي، خو دا ډله لاهم له القاعده سره اړیکې پالي. افغان کتونکي دې مسئلې ته له بېلابېلو زاویو گوري. سیاسي شنونکي محب الله زهير دویچه ویله ته ویلي، تراوسه هم داسې نښې نښانې نه دي موندل شوې چې طالبانو دې له القاعده سره خپلې اړیکې پرې کړې وي. ښاغلي زهير څه موده وړاندې د غزني په اندرو کې د القاعده شبکې د یوه مشر وژلو ته اشاره وکړه: ((ابولحسن المصري د هند په

نیمه وچه کې د القاعده شبکې لومړی درجه مشر و. دی د غزني د اندرو په هغه سیمه کې ووژل شو چې د طالبانو تر ولکې لاندې ده.)) زهير وايي، طالبان هڅه کوي چې القاعده سره خپلې اړیکې پټې وساتي، خو شرایطو ته په کتو دا ډله نه شي کولای چې د القاعده او نورو ډلو سره په پټه اړیکې وپالي. ده وویل، چې د طالبانو تر ولکې لاندې سیمو کې تر ۴۰۰ پورې د القاعده جنګیالیو د شتون رپوټونه اوس هم شته. طالبانو تراوسه د ملگرو ملتونو وروستي خبرداري ته غبرگون نه دی ښودلی، خو افغان حکومت تل ټینګار کړی چې دا ډله د سولې خبرو ته ژمنتیا نه لري. سیاسي شنونکي فهميد صديقي بيا وايي، د طالبانو او القاعده ترمنځ اړیکو افغانان اندېښمن کړي. ((که چېرې مور د دې شاهد واوسو چې د سولې بهیر پرمخ ولاړ شي، طالبان او

حکومت هوکړې ته ورسېږي خو نورې ډلې شته چې د افغانستان، سیمې او نړۍ هېوادونو امنیت ته گواښ پېښوي او ددغو ډلو رېښه به هم افغانستان کې وي. چې دا لویه اندېښنه ده.)) دغه امریکا میشتی افغان شنونکی هم پردې باور دی چې اسناد او شواهد په ډاگه کوي چې القاعده او طالبان لاهم خپل منځي اړیکې پالي. دا څرګندونې داسې مهال دي چې د قطر پلازمېنه دوحه کې د طالبانو او افغان حکومت پلاوي لاهم د خبرو د رسمي پیل لپاره د یوې کړنلارې په جوړولو نه دي توانېدلي. وروستي رپوټونه وايي، چې د دې کړکېچ د حل لپاره اوس د قطر حکومت غواړي منځګرتوب وکړي. له دې وړاندې د افغان سولې لپاره د امریکا ځانګړې استازي زلمي خلیلزاد خبرداری ورکړ، چې د سیاسي جوړجاړي لپاره اوسنی فرصت به د تل لپاره نه وي. اسماعیل شاکر - کابل

د کندهار ښار اوسېدونکي: د ارغنداب جګړې د کندهار امنیت خراب کړی

د کندهار ښار اوسېدونکي وايي، کاروبار یې د پخوا په پرتله لږ شوی، امنیتي وضعیت خراب او د خپلې راتلونکې په اړه اندېښمن دی. د دوی په خبره، د دولت پام ټول پر ارغنداب ولسوالۍ ورتول دي او دوی هر وخت په ځانګړي ډول د شپې له خوا سخت په ډار کې وي چې خدای مه کړه وسله وال طالبان کندهار ښار ته داخل نه شي. د میرویس مینې اوسیدونکی معلم محمد ولي وايي چې خلک سخت اندېښمن دي چې هسې نه د ارغنداب جنګ ښار ته را اوږد نه شي چې بیا یې ژر مهارول اسانه کار نه وي. هغه دویچه ویله ته ویلي: «د شپې لخوا سخت ډارېږو، تاسو باور وکړئ، ډېر وخت شپه په وېښه تېروم او اندېښمن یوو چې که طالبان ښار ته راغلل نو بیا به چېرې څو، ایا ژوندي به پاتې شو؟» کندهار ښاریان په داسې حال کې د یوې مېهمې راتلونکې په اړه فکر کوي چې په وروستیو کې له جمعې لمانځه وروسته دیني عالم، د کندهار د استناف څارنوالۍ مخکنی

رییس او مدافع وکیل مولوي شېبیراحمد قیومي د ناڅرګندو وسله والو له خوا ووژل شو. د کندهار امنیتي مسوولین وايي چې پولیسو هم له غلچکي بریدګرو یو تن وژلی او بل له سیمې تښتېدلی دی. له یوې اوونۍ راهیسې وسله وال طالبان کندهار ښار ته د تر ټولو نژدې ولسوالۍ ارغنداب کې یو شمېر کلیو ته ننوتلي دي. د عیني شاهدانو په قول، طالبانو ځینې

ټول امنیتي ځواکونو په پوره همبرغۍ په «احتیاط» چاڼیز پوځي عملیات ځکه کوي چې په خبره یې وسله والو طالبانو د خلکو په کورونو کې سنگرونه جوړ کړي دي. د بارکزي په خبره بیا هم یو شمېر لاسته راوړنې لري او ځینې سیمې یې د وسله والو له شتون نه هغوی په مرګ ژوبلې سره پاکې کړي دي. د یادي جګړې

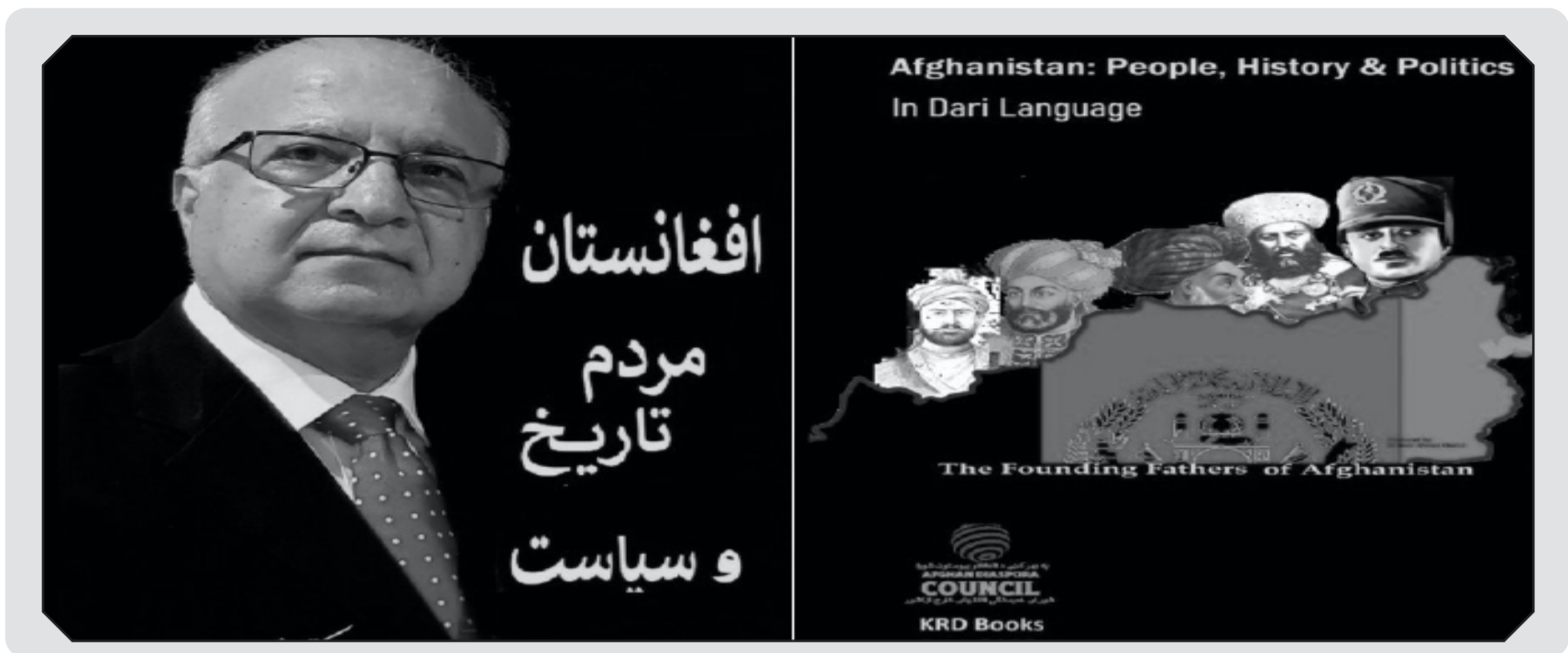

امنیتي پوستې او قرارګاوې هم نیولي دي. د کندهار د امنیه قومندانۍ ویاند جمالناصر بارکزي دویچه ویله ته ویلي،

له امله په لسګونو کورنۍ له خپلو مېنو بېخایه شوې او دا مهال د کندهار ښار په بېلابېلو ناحیو کې اوسېږي.

دشمنان افغانستان هر روز به کشتار مردم بی گناه ادامه میدهند

طی رزو های اخیر شاهد بودیم که حدود ۲۷ تن از اطفال نوجوانان و جوانان معصوم و بی گناه در مرکز کورس آموزشی کوثر دانش در ناحیه سیزدهم شهر کابل توسط یک مهاجم انتحاری با مواد انفجاری شهید و بیش از ۷۷ تن دیگر زخمی شده اند. این اولین و آخرین بار نیست که دشمنان مردم افغانستان دست به شهید ساختن مردم بی گناه مظلوم میزنند. باوجود اینکه هیئت های مذاکره کننده دولت افغانستان و طالبان در قطر بیش از یکماه میشود که بر سر طرزالعمل مذاکرات رایزنی میکنند و تلاش های پاکستان نیز برای حل اختلاف ها تا کنون نتیجه نداده است. اما طالبان همه روز حملات خویش را بالای مردم بی گناه و بی دفاع انجام می دهند قرار گزارشهای در ۲۸ ولایات کشور طالبان همه روزه بالا پوسته های امنیتی کشور حملات خود را اجرا میکنند. در مقابل نیرو های دفاعی کشور ضربات کوبنده را علیه دشمنان مردم افغانستان وارد ساختند. باز هم دیده میشود که این گروه همواره به جنگ و افزایش حملات انتحاری ادامه داده اند و صدای صلح و مذاکره که خواسته دولت و مردم صلح دوست این کشور است در گلویش خفه ساخته، همچنان با ادامه این جنگ خانماسوز هست، بود و آرامش مردم مظلوم ما را نابود ساخته به آن ادامه میدهند. حالا سوال اینجاست که طالبان و آنانیکه به گونه های مختلف با دولت و علیه مردم افغانستان قرار گرفته اند. همیشه تبلیغ می نمایند که هدف آنان دفاع از مردم مظلوم و بی دفاع افغانستان است، پس چرا حملات انتحاری را بالای مردم مظلوم ما اجرا میکنند. هر زمانیکه صدای مذاکره صلح و تفاهم بلند میشود برعکس از جانب مخالفین دولت حملات مسلحانه آنان افزایش یافته همین اکنون در ولایت هلمند هزاران خانواده در بی خانمان ساخته است و مردم در وضعیت بدی به سر میبرند، و از روند گفتگو های صلح نا امید شده اند. با جود این حالا مردم خطاب به مخالفین مسلح و عاملان این گونه جنایات می گویند اگر ایمان دراید، اگر مسلمان هستید و اگر افغان هستید خوشی های مردم را در ماتم نسازید این در حالیست که دین مقدس اسلام قتل یک انسان را بی موجب قتل بشریت دانسته و به عاملان آن عذاب درد ناک الهی داده است. اما متأسفانه این گونه اعمال در کشور ما از سوی کسانی انجام میشود که در ظاهر برای اسلام گلو پاره می کنند و در میدان عمل، به آنچه میکنند تاریخ از بیان آن می شرمند. مردم افغانستان حالا با تمام دسیسه های شیکانی و مکارانه و دشمنان ص ۶

معرفی کتاب ((افغانستان، مردم، تاریخ و سیاست))

مصطفی عمرزی

تجربه کرده اند، ریشه شناسی مشکلاتی هم میسر باشد که در مسیر سیاسی، ناگزیر باید بشناسیم. درک این نکته که مشکلات سیاسی ما ریشه دار شده اند، اهمیت آثاری را بیشتر می سازد که علیه آن ها، فرهنگ سازی کرده اند.

کتاب «افغانستان، مردم، تاریخ و سیاست»، چنانی که از نامش پیداست، یک پرداز چند منظوره است. در واقع خلط چند پدیده در چند مقوله که هر کدام جداگانه باید تبیین شوند، نمایانگر این حقیقت است که رو آوردن به تنازع، چنانی که بتواند موثر باشد، نیازمند اشراف بر آگاهی های همه جانبه است. موثرترین فرهنگ سازی های ما علیه مخالفان، به آثار روشنگری برمی گردد که همه جانبه ارائه شده اند.

افغان هایی که در قبال منافع ملی، احساس مسوولیت بیشتر دارند، چنانی که امتحان داده اند، تا اخیر مواظب خواهند بود، اما مهم است که تاملات آنان حفظ شوند. حفظ تاملات ملی که روی منطق، آگاهی، نگرش ژرف و درک حساسیت ها استوار باشد، یک فرهنگ جامع است که اگر هم منوط به زمان و مکان باشد، پایه هایی می شود که با اطمینان می توان روی آن ها پرچم حیثیت و افتخار را به اهتزاز در آورد.

خلط مفاهیم مرزی (افغانستان) از مثال های بارزیست که فقط طرف هایی می توانند در زمینه آن ها حکم صحیح بدهند که در تنازع سیاسی، آگاهی های قابل ملاحظه فرهنگی و تاریخی داشته باشند.

کتاب «افغانستان، مردم، تاریخ و سیاست» با ویژه گی اشراف به عمق و تبیین تاریخی- فرهنگی، یک تالیف پُرارزش افغانیست که در این نوع، نمونه زیاد ندارد. با وجودی که در تنازع دفاع از مملکت، اکثرأ شعارگونه عمل کرده ایم، اما معدود محور های واقف بر گسترده گی مسایل، مردم را در سنگر هایی متحد ساخته اند که اگر به دلایل مختلف، نتوانسته بودند به درک نصابی، اجندایی و ستراتیژیک دانش برسند، افغان هایی وجود دارند که با اصرار بیش از حد، آنان را روشن ساخته اند.

این مسئله نیز اهمیت دارد که چه مفاهیمی باید حفظ شوند. افزون بر تقبل طرف شدن با خصومت هایی که با تمام امکانات دشمنان، تجهیز می شوند، توحید موجود غنی فرهنگی به گونه کتاب، هرچند تحمیل بیش از حد است، اما شاید نهایت صبوری کسانی را هم تبارز دهد که مایل هستند تلاش های مدام شان، مقطعی نباشند.

این چندمین کتاب دکتور خالدی، به معنی حفظ فرهنگ سازی هایست که اگر در بحران کنونی، جلو برویم، رجوع به آن، ماخذ معتبر می شود تا با درک مسایلی که افغان های آگاه در نیم قرن اخیر از نزدیک آن ها را

های مخالف که عموماً میانه ای با ارزش های اخلاقی ندارند، آسان نیست.

می دانیم که اگر ساده ترین ادعا نیز بی پاسخ بماند، تابو می شود. بنا بر این، استقامت و تحمل قابل ستایش داکتر خالدی، در زمینه ی گسترده گی مسایل، چند بُعدی رونما می شوند. ارائه معلومات همه جانبه، از مواردی است که در محور های همه شمول، وضاحت دارد.

کتاب «افغانستان، مردم، تاریخ و سیاست»، اشراف عمیق داکتر خالدی در زمینه ایست که او را ناگزیر می کند در تنازع بی امان حفظ کشور، در برابر مخالف و موافق، پاسخ بگوید.

در کتاب «افغانستان، مردم، تاریخ و سیاست»، ویژه گی چند بُعدی در زمینه گسترده گی مسایل، ارزش آن را بیشتر می سازد. چنانچه یادآوری کردم، پیچیده گی مسایل مورد منازعه، ایجابات درک همه جانبه را دارند. بار ها اتفاق افتاده که مخالفان منافع ملی، با تداخل برداشت های دلخواه تاریخی- فرهنگی، با مهارت هایی که بیشتر از نظر عوام می افتند، پرستیژ واحد سیاسی افغانستان را خدشه می زنند. در چنین مواقع، بسیار اتفاق می افتد که در خلای ایجاد شده، منظور مخالفان، برآورده شده است. ریفرنس بیش از حد به گذشته هایی که جزو مقوله جیوپولیتیک نیستند، مسئله ای نیست که مردم به آسانی درک کنند. خلط مفاهیم بی مرز(خراسان) با

گسترده گی مسایل، نگرش بر آن ها را چند بُعدی می سازد. به دلایل مختلف، درگیری امروزی، به هر نوعی که باشد، مستلزم آگاهی هایست که باید با وقوف بر جوانب مختلف، ارائه شوند.

به باور من، آنچه ما را در تقابل طولانی قرار داده، افزون بر جنبه فزیک، دوام روحیات آن است. تحت تاثیر جریان مستمر ستیزه گر که تغییر ماهیت می دهد و با استعانت از کارت های مختلف، بازی می کند، مردم ما در چهار راه حوادث، نمی توانند به درستی تصمیم بگیرند.

من در حدود دو دهه، ناظر تنازعی بوده/ وهستم که اذهان بخش بزرگ جامعه افغانی را اشغال کرده است. شوربختانه، بار منفی ذهنیت سازی، همیشه بر طرف مثبت، سنگینی می کند. با این حال، تلاش برای بیرون رفت، یافت راه حل و واکنش های به موقع، جز فرهنگ سازی هایی به شمار می روند که طیف نخبه گان حامی منافع ملی، با نگرانی و دقت، منظور می کنند.

افغان های زیادی را می شناسیم که مصرانه فعال اند. در این میان، شماری با اشراف بیشتر، محور هایی را ایجاد کرده اند که دکتور نور احمد خالدی را می توان یکی از مهمترین آن ها برشمرد.

در فضای مجازی افغان ها، اصرار مدام دکتور خالدی به خاطر تحفظ منافع ملی، او را در جایی قرار داده است که اگر حامیان نظرات نیکش را منفی کنیم، مواجهه با طرف

جمهورییس غنی د یو شمېر وزارتونو او ادارو د ۱۴۰۰ مالي کال د ملي بودجې...

دولتي بنسټونه باید په باختر افغان الوتنه شرکت پانگونه وکړي. محمد اشرف غني، د عوایدو راتولولو او په گمرکونو کې د عوایدو د ضایع کېدو مخنیوي او فساد سره د جدي مبارزې په اړه ماليې وزارت ته لازمی لارښوونې او د سیستمونو د اصلاح کولو ټینګار وکړ.

جمهورییس وویل: د عوایدو د زیاتوالي او د ځان بسیاینې لپاره دې د کانونو امنیت او د هوایي ډګرونو عوایدو او صنعتي پارکونو ته جدي توجه او په ولایتونو کې د انکشافی زونونو په تاسیساتو اساسي کار وشي.

د ښار جوړولو او مخکو وزارت ټول تمرکز باید په کور جوړولو، د پنځو لویو ښارونو د انکشافی پلان په عملي کولو او د کیفیت ښه کېدو لپاره په ولایتونو کې د خپلو ریاستونو په ارزونې وي، چې د بودجې په مصرف کې مؤثریت نور هم زیات شي. جمهورییس ټینګار وکړ، چې برېښنا شرکت باید د امنیتي او دفاعي ځواکونو تاسیساتو ته د اړتیا وړ برېښنا په اړه، چې څنګه او کله یې برابرولي شي، له ملي دفاع او کورنیو چارو وزارتونو سره یوه طرحه شریکه کړي.

د هېواد جمهورییس په ټینګار سره وویل،

ووېل: د فواید عامې وزارت باید د ساختماني پروژو د ښه تطبیق لپاره ظرفیتونه پیدا او یاد وزارت خپل اصلي مسوولیت ته، چې د لویو ملي پروژو عملي کول دي، ور وګرځي او د افغانستان حلقوي سړک، د غور سړک او جلال آباد سړک ته لومړیتوب ورکړل شي. جمهورییس یاد وزارت ته لارښوونه وکړه، چې لویې ملي پروژې باید د یو څو شرکتونو له انحصار څخه، چې په کارونو کې پاتې راغلي، د شفافیت تضمین نه شي ورکولی او د خلکو پیسې یې ضایع کړي، واپستل شي او محروم دې شي. جمهورییس وویل:

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهورییس محمد اشرف غني پرون له غرمې مخکې په جلا غونډو کې د ۱۴۰۰ مالي کال ملي بودجې طرحې د څرنگوالي او وړاندیزونو په اړه له یو شمېر وزارتونو او خپلواکو ادارو سره خبرې وکړې. د فواید عامې وزارت، د ښار جوړولو او مخکو وزارت، ملي دفاع وزارت، برېښنا شرکت، باختر افغان الوتنه شرکت او د ماليې وزارت مسوولینو د ۱۴۰۰ مالي کال ملي بودجې د تخصیص او خپلو برنامو په اړه طرحې او راپورونه جمهورییس ته وړاندې کړل. جمهورییس

دوشنبه د لمر ۱۳۰۹م ل کال د ربيع الاول ۱۴۴۲م ل ق د نوي ۳ مه ۲۰۲۰ کال د خپرمومي کبه ۱۷۳ پر لاسي ۴۹۵۸ مه ۴

نور احمد لکنوال د لومړي ځل لپاره په

((بېگېش)) سيالو کې لوبېږي

د افغانستان کرکټ د ۱۹ کلنو لوبډلې سپنر باولر يا سلو توپ اچوونکي نور احمد لکنوال د لومړي ځل لپاره د استراليا کرکېټ په «بېگېش» سيالو کې لوبېږي. نور احمد لکنوال له ازادۍ راډيو سره په خبرو کې وايي، د نړۍ سترو ليگونو کې لوبېدل د هر افغان لوبغاړي ارمان دی او ده هم دا ارمان په زړه کې پاللې و. لکنوال زياتوي: ((له «ای بي ایل» وروسته په بېگېش کې چې د نړۍ يو له سترو ليگونو څخه دی او په دې ليک کې زما لوبېدل زما لپاره ډېر د خوشحالي ځای دی، زما لوی ارمان دا

دی چې د افغانستان په ملي ټيم کې ولوبېږم او د دې لپاره هڅه کوم، که کله هم په دې ليگ کې راشد او نبي لوبېدل ما له ځان سره دا احساس کاوه چې افغانان که هڅه وکړي حتماً دغه ځای ته رسېدلی شي.))
لکنوال وايي، هڅه کوي د افغانستان نوم د نړۍ په گوټ گوټ کې وځلوي. دوې ورځې وړاندې د استراليا د کرکېټ ليگ (بېگېش) د ملبورن لوبډلې اعلام وکړ چې نور احمد لکنوال به سر کال په دې ليگ کې د يادې لوبډلې سره لوبېږي. نور احمد لکنوال په ۲۰۰۵ ز کال کې زېږېدلی او د ۱۵ کلونو په عمر دی. د افغانستان کرکېټ بورډ، په بېگېش سيالو کې د نور احمد لکنوال لوبېدل د افغان کرکېټ راتلونکي نسل ته يو ښه پيغام بولي. د دې بورډ د کرکټ د تخنیکي او مسلکي برخې مشر (کرکټ ډايرکټر) رييس احمدزي له ازادۍ راډيو سره په خبرو کې وايي، دا د ټولو ځوانو لوبغاړو لپاره يو ښه خبر دی. ښاغلی احمدزی زياتوي: ((د استراليا په کرکېټ ليگ يا بېگېش کې د نور احمد لکنوال لوبېدل دا پيغام ورکوي چې د افغانستان کرکېټ راتلونکې روښانه ده. د ځوانو لوبغاړو لوبېدل د نړۍ په سترو ليگونو کې د افغانستان نوي ځوانانو ته ښه پيغام ورکوي، که نوي ځوانان ښه کوينس وکړي، نو کولای شي د نور احمد په څېر په داسې ليگونو کې ولوبېږي.))
ښاغلی احمدزی وايي، افغان کرکېټ بورډ د دغه ډول لوبغاړو په درلودو سره کولای شي سوکه سوکه د نړۍ پام ځان ته واپوي چې دا د کرکېټ راتلونکي لپاره ښه

خبر دی. بېگېش باس کې سر کال هره لوبډله اجازه لري چې په هره لوبه کې ۳ بهرني لوبغاړي ولوبوي، نو ځکه ملبورن لوبډلې ۳ بهرني لوبغاړي له ځان سره اخيستي دي. محمد نبي په تېرو دوو کلونو کې د دې لوبډلې لپاره لوبېدلی او سر کال يې يو ځل بيا ورسره تړون لاسليک کړی. د ملبورن لوبډلې سره سر کال د محمد نبي په گډون عمران طاهر او نور احمد لکنوال هم لوبېږي. نور احمد لکنوال کين لاسی سلو توپ اچوونکی دی چې د کورنيو ليگونو ترڅنگ په ۱۹ کلونو نړيوال جام کې هم لوبېدلی. بېگېش باس ليگ د راتلونکې ډسمبر په ۳مه پيلېږي چې څلور افغان لوبغاړي محمد نبي، راشد خان، مجيب الرحمن او نور احمد لکنوال د لسم پړاو لپاره ورته اخيستل شوي دي.

باختر اطلاعاتي آژانس بايد د سيمې او...

و، نندارې ته وړاندې شو. دغه راز د غونډې په بله برخه کې گډونوالو آزاد بحث وکړ او د باختر اطلاعاتي آژانس د فعاليتونو او د دغه آژانس د کارونو د ښه والي په اړوند خپلې نظريې وړاندې کړې. د غونډې په پای کې د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت د خپرونو چارو معين عبدالمنان شېواي شرق د غونډې بحثونه راټول کړل او

باختر اطلاعاتي آژانس بايد د سيمې او نړۍ په کچه يو له مهمو او معتبرو آژانسونو څخه شي. دغه راز په دې غونډه کې په فرهنگي چارو کې د جمهوري رياست سلاکار شاه حسين مرتضوي، اورځلا، احمد سعیدي، نجيب الله منلي، احمدضيا بوميا او صديق الله توحیدي په وار سره خبرې وکړې. دوی د باختر اطلاعاتي

نويو رقابتي لارو چارو سره عيار کړو. د باختر اطلاعاتي آژانس رييس څرگنده کړه: مور پر آزاد، سالم، مثبت او رغند رقابت باور لرو؛ هغه رقابت چې د بيان آزادی، اطلاعاتو ته د لاسرسي حق او په هېواد کې د ازادو مطبوعاتو په پياوړي کولو کې مرسته وکړي. د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت سرپرست محمد طاهر زهير هم په خپلو خبرو کې د باختر اطلاعاتي آژانس ۸۰ یمه کاليزه د باختر آژانس رييس او د دغه بنسټ خبريالانو او د هېواد نورو رسنيو ته مبارکي وويله.

ده څرگنده کړه، چې ۸۰ کاله مخکې د ملت بابا د سلطنت په وخت کې دغه اطلاعاتي آژانس فعاليت پيل کړ او په دې موخه جوړ شو، چې په مشرق کې يو خبري بنسټ او د ختيځ مرکزي او محوري خبري آژانس وي. د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت سرپرست وويل، چې د ۲۰ کلونو په موده کې په اطلاعاتو او فرهنگ وزارت کې څه د پاسه ۳۵۰۰ رسنی ثبت او راجسټر شوې دي، خو د دغه کميت په اندازه بايد کفیت ته هم پاملرنه وشي. ده د دې ترڅنگ چې د باختر اطلاعاتي آژانس کړه وړه او فعاليتونه يې په نيکي ياد کړل، څرگنده يې کړه چې

څرگنده يې کړه: په باختر اطلاعاتي آژانس کې ښه او مجرب کسان او ظرفيتونه شته چې د حکومت رهبري بايد د باختر آژانس د حالت د ښه والي لپاره لازمه همکاري او پاملرنه وکړي چې په راتلونکي کې په دغه خبري آژانس کې د بدلون او ښه والي شاهد واوسو.

آژانس فعاليتونو ته اشاره وکړه او ويې ويل، چې په ياد آژانس کې مجرب ظرفيتونه شته. هغوی د وسايلو، تجهيزاتو او امکاناتو کمينت د دغې رسنی د کار مخې ته خنډونه ياد کړل. په ياده غونډه کې هغه مستند فلم چې د باختر اطلاعاتي آژانس د مخکنيو فعاليتونو په اړوند جوړ شوی

((مرکچي پلاوی دي د ملکيانو خونديتوب ...))

(یوناما) تېره اوونۍ په راپور کې ويلي، د روان ۲۰۲۰م کال په لومړيو ۹ میاشتو کې په افغانستان کې ۱۱۷.۲ ملکيان وژل شوي او ۷۲۲.۳ نور تپيان شوي دي. د کورنيو چارو وزارت او امنيت شورا د زياتو ملکي تلفاتو مسوول وسله وال طالبان بللي. د کورنيو چارو وزارت وايي، چې يوازې په وروستيو دوو میاشتو کې د وسله والو طالبانو په حملو کې ۲۶۱ ملکيان وژل شوي دي.

ور به د تل لپاره پرانيسې نه وي. زلمي خليلزاد ويلي: د يوه سياسي جوړجاړي د ترلاسه کولو ور به د تل لپاره پرانيسې نه وي. د سولې په چارو کې د دولت وزارت وياندې څو ورځې مخکې ويلي وو، د دې لپاره چې په قطر کې روانې مذاکرې ښه نتیجه ورکړي، په کار ده لومړۍ د جگړې ښکېل اړخونه جگړه ودروي او پر يوه دايمي اوربند سلا وکړي. په افغانستان کې د ملگرو ملتونو مرستندوي ماموريت

خپل مهم لومړيتوب وټاکي.)) تر دې مخکې د افغانستان د سولې لپاره د واشنگتن ځانگړي استازي زلمي خليلزاد هم په افغانستان کې د نامنيو پر زياتېدو اندېښنه ښوولې وه. ښاغلي خليلزاد تېره سپ شنبه په ټوېټر کې ليکلي: ((ناهيلى يم چې د اورکم لپاره له ژمنو سره سره دا کار نه دی شوی.)) زه سيمې ته راستون شوي يم او ناهيلي يم چې د اورکم لپاره د ژمنو سر بيره، دغه کار نه دی شوی. د يوه سياسي جوړجاړي د ترلاسه کولو

طالبان مو موبايولونه چک کوي او شخصي شيان...

پيدا کوي، حتی ځينې داسې مواد دي، چې کورني مواد دي، شخصي ډېټا هغه گوري، کله ناکله د ريکوري، ځينې سافټوېرونه لري، چې د ځينو مسافرو که مشکوک وي او که غواړي د هغوی ډېلېټ کړي مواد ريکور کړي، نو په دغسې حالاتو کې بيا د خلکو شخصي ډيټا د طالبانو موبايولونو او يا هم کمپيوټرونو ته انتقالېږي.)) د بشري حقونو د خونديتوب ټولنې د چا له خوښې پرته د هغه د خصوصي موبایل او نورو معلوماتو کتل او پلټل د يو شخص پر شخصي حریم تېري او بشري سرغړاوې بولي. تر دې وړاندې هم طالبانو د غزني په ځينو ولسواليو کې د سندرو په اورېدلو، سمارټ (ځيرک) موبايولونو په گرځولو، د ږيرو په خړبيلو، تېز رنگ او تنگ کالو په اغوستلو، د ټيټو پاڅو په گرځېدو او د ډولي وېبښتو په جوړولو بنديز لگولی وو. د غزني د اندرو، ده يک او ځينو نورو ولسواليو اوسېدونکو ازادۍ راډيو ته ويلي وو، طالبانو په جوماتونو کې په سپکرونو کې اعلانونه کړي او دغه محدوديتونه يې ورباندې لگولي دي.

او شکتجه کوي يې. دوی دا هم وايي، که د دغه مسافرو په موبايولونو کې د سرټرو عکسونه، د وسله والو ضد مواد او د دوی له نظريې چې مواد پيدا کړي، هغه کسان له موټرو ښکته کوي او ځان سره يې بيايي. د غزني محلي چارواکي هم وايي، چې له څه وخته وسله وال طالبان د خلکو موبايولونه او کمپيوټرونه گوري. د غزني د والي وياند واحدالله جمع زاده وايي: ((طالبانو په خلکو لوی تلفونان بند کړي وو، کله چې به يې ورسره گير کړل ورماتول يې، ميموري گانې يې ورباندې خوړلې، خو اوس پر لويه لارو هم د خلکو موبايولونه چک کوي، ډېټا يې گوري، د خلکو شخصي حریم ته ننوځي، د کورني عکسونو ترڅنگ که د سرټرو عکسونه په کې پيدا کړي، شکتجه کوي يې، وهي يې حتي وژني يې.)) په غزني کې مدني فعال نسيم سوداگر وايي: هغه مسافر چې غزني ته له بېلابېلو لارو تگ راتگ کوي او د طالبانو له چک پوښتونو سره مخ کېږي، د ډېرو موبايولونه طالبان په جزياتو گوري. ده وويل: ((د دوی شخصي ډيټا چې د دوی په موبايولونو کې ده او ټولنيز آدرسونه ته لاسرسي

لغتو لاندې يې راوښولم او موبایل يې هم رامات کړ.)) د لوگر مطيح الله هم د وسله والو طالبانو پر چک پوښت ورباير شوی دی. نوموړی وايي: سيمه نه ور معلومه، خو د غزني په مربوطاتو کې طالبانو ورڅخه موبایل واخيست او هر څه يې په کې سر تر نوکه وکتل. دی وايي: ((له کندهار راتلم غزني ته لوگر ته تل، په دې لاره کې طالبانو چک پوښت درلود، په چک پوښت يې ودرولو او تلاشي يې کړو، په تلاشي کې يې موبایل راڅخه واخيست، هغه ټوله ډېټا او ټول سيستمونه يې وکتل.)) مطيح الله وايي بخت يې ښه و او موبایل يې هېڅ نه درلودل، ځکه خو طالبانو بېرته ورکړ. دا يوازې حميدالله او مطيح الله نه دي چې موبايولونه يې په لاره وسله والو چک کړي، بلکې غزني ته له نورو ولايتونو او ولسواليو څخه راتلونکي مسافر هم وايي: وسله وال طالبان يې په لاره موبايولونه چک کوي. دوی وايي: وسله وال طالبان په موبايولونو کې د مسافرو شخصي حریم ته ننوځي، کورني عکسونه او وېديوگانې يې گوري. دغه مسافر وايي: طالبان د عکسونو او وېديوگانو له موندلو وروسته مسافر وهي

د وېب پاڼې ډول: د ډېټا کورني لوبغاړي | د ډېټا کورني لوبغاړي | د ډېټا کورني لوبغاړي | د ډېټا کورني لوبغاړي

بهرني لنډخبرونه

ترمپ په امريکا کې له گډوډيو خبرداري ورکړ

ترمپ خپلو پلويانو ته ويلي، چې ښايي د راتلونکي سه شنبې ورځې د ولسمشريزو انتخاباتو پايلو ته بايد يو څو اوونۍ انتظار وباسي. دغه خبره ترمپ د پنسلونيا ايالت په نيوتن ښار کې وکړه. د ترمپ دغه خبرداري د سرک په سر گډوډيو ته اشاره نه ده، بلکې مقصد يې د ليک يا خط په واسطه ورکړل شوې رايې دي. د هغه جمهوري غوښتونکي کوند هڅه کوي، چې په پنسلونيا کې د دغسې انتخاباتي ليکونو په واسطه د ورکړل شويو رايو د شمېرنې د مهلت د اوږدېدو مخه د حقوقي لارې ونيسي، خو په دې چاره کې ناکامه شوي وو. د ليک د لارې ورکړل شوې رايې، چې د پستي له خوا د مهلت سره سمه تاڼه ولري بايد اوس وشمېرل شي، که حتی د نومبر د درېيمې يعني د انتخاباتو د ورځې درې ورځې وروسته هم ورسېږي، که د ترمپ او د هغه د دموکرات سيال جو بايدن تر منځ سيالي ډېره جوخته وي، نو کېدای شي د پنسلونيا رايې تعينونکي نقش ولري.

روسيه: که جگړه ارمنستان ته ورسېږي ايروان ته (اړينه) مرسته برابروو

روسيه وايي: که د نکورنو قرهباغ پر سر د ارمنستان او آذربايجان جگړه، د ارمنستان خاورې ته ورسېږي، روسيه به ايروان ته (اړينه) مرسته برابره کړي. دغه خبره د روسيې د بهرنیو چارو وزارت پرون په بيان کې کړې او له دواړو خواوو غوښتل شوې، چې ژر تر ژره تاوتریخوالی کم کړي. د ارمنستان صدراعظم نیکول پاشينيان د روسيې له ولسمشر ولاديمير پوتین نه غوښتل، چې د امنيتي مرستې په اړه بهرني بحثونه پيل کړي. په بيان کې راغلي، پاشينيان پوتین ته په خپل ليک کې ويلي، چې تاوتریخوالي د ارمنستان پولې ته نږدې شوي، په داسې حال کې چې ترکيه له آذربايجانه ملاتړ کوي. ارمنستان او آذربايجان يوه ورځ مخکې هڅه وکړه، چې د ملکيانو د هدف کرخولو مخه بايد ونيسي او نور بهرني کامونه هم پورته کړي. تازه راپورونه وايي چې د داوړو لورو تر منځ جگړه شوې ده. دغه جگړه د سپتمبر په ۲۷ مه وښته او تر اوسه درې خله اعلام شوي اوربند هم مات شوی دی.

په صربيا کې له ۴۵ زرو ډېر کسان پر کورونا وپروس اخته شوي

په زرکونه کسانو وږمه ورځ په مونه نګرو کې د صربيا د ارتدکس کليسا مړه شوي رهبر ته د درناوي لپاره راغونډ شول. ميټروپوليټن امفيلو هيجه په کورونا وپروس تر اخته کېدو وروسته په روغتون کې بستر شوی و، چې وروسته يې ساه ورکړه. د ارتدکس کليسا دغه مشر پرون خاورو ته وسپارل شو. د صربيا ارتدکس کليسا له خلکو غوښتي، چې د دغه مذهبي مشر د جنازې مراسمو پر مهال ماسکونه وکاروي او له يو بله جسمي فاصله وساتي. د امريکا د جانز هاپکنز پوهنتون د شمېرو له مخې په صربيا کې تر اوسه تر ۴۵ زرو ډېر کسان په کورونا وپروس اخته شوي او تر ۸۰۰ زيات کسان يې په نتيجه کې مړه شوي دي.

((مرکچي پلاوی دې د ملکيانو خونديتوب ته لومړيتوب ورکړي))

د بشر حقونو څار نړيوال سازمان وايي: دې ته اړتيا ده، چې د مذاکرو ښکېل اړخونه د ملکيانو خونديتوب او د نامشروع حملو بندول، خپل لومړيتوب وټاکي. که څه هم د قطر په پلازمېنه دوحه کې د افغان دولت او طالبانو د مذاکره کوونکو خبرې د سپټمبر له ۱۲ مې راهيسې روانې دي، له يوې خوا دغه خبرې د کومې کولې نتيجه سبب شوې نه دي، له بلې خوا په افغانستان کې روانه نامني ختمه شوې نه ده. همدې موضوع د بشر حقونو د څار نړيوال سازمان اندېښنه هم پارولي ده. د دې سازمان د آسيا د برخې مرستيالي پاتريشيا گاسمن وايي، د دې لپاره چې خلک د سولې پر روانه پروسه باور وکړي، باوري سياسي جوړجاړي ته اړتيا ده. هغې زياته کړه: ((عام افغانان اندېښنه لري، چې له يوې خوا خبرې څنډېدلې او کومه نتيجه نه لري، له بلې خوا د نامنيو زياتېدل هم د ملکيانو د کړاو زياتېدو سبب شوي. زما په نظر، د دې لپاره چې خلک پر دې پروسه باور ولري او دا پروسه د يوه سوله ييز جوړجاړي سبب شي، څرگنده ده هغه اړخونه چې په مذاکرو کې ښکېل دي، بايد د ملکيانو خونديتوب، د خلکو د کړاو کمېدل او د نامشروع حملو ختمول

۷مخ

غزني ته تلونکي مسافر: طالبان مو موبایلونه چک کوي او شخصي شيان ورڅخه ثبتوي

د افغانستان له جنوبي ولايتونو څخه د راغلو موټرو تم ځای دي. له اوږدې لارې راغلی سترې مسافر له موټر دلته ښکته کېږي، اوږده او له خطر ډکه لاره يې وهلي وي، څېرې يې گرد وهلي او په سترگو کې يې ستړيا له ورايه معلومېږي. هغه لارې چې دوی پرې راټېر شوي ډېر کله د امنيتي او ترافيکي پېښو شاهدې وي، خو غزني ته د رارسيدو مسافرو په اندېښنو کې يوه بله هم اضافه شوې ده. دوی وايي په لاره کې يې طالبانو په موبایل تېلفونونو کې شخصي معلومات پلټل چې په کې د دوی کورني عکسونه او وېډيوگانې هم د طالبانو له خوا کنټل شوي دي. حميدالله چې تازه له اوږده سفر راستون شوی، د غزني په مقر کې د طالبانو د چک پوښت کېسه کوي. ده زياته کړه: ((له کندهاره راتلم، (د مقر ولسوالۍ) په لږمه سيمه کې يې زموږ د سپرليو موټر ودراره، د نورو خلکو شخصي ډېټا (معلومات) يې هم وکتله، کله چې زما ډېټا ته راغلل، موبایل يې په زور راباندې خلاص کړ، هلته يو څه عکسونه وو، کورني عکسونه هم وو، هغه چې يې وکتل پر ما يې حمله وکړه، تر سوکانو او

۷مخ

غزني ته له نورو ولايتونو څخه راتلونکي مسافر وايي، وسله وال طالبان يې په لاره موبایلونه چک کوي او په کې د خلکو شخصي معلومات، کورني عکسونه او وېډيوگانې گوري او کله ناکله يې له ځان سره ثبتوي. د غزني ښار د شهيدانو څلور لارې ترڅنګ

هلمند يان: د سب سټېشن تاسيسات بايد وران نه شي

هلمنديان وايي، د وسلوالو طالبانو څخه مو غوښتنه داده، چې د کندهار او هلمند دوه لاره کې پروت د برېښنا سب سټېشن ته دي هېڅ ډول زيان نه رسوي. دوی دا خبري د هغه راپورونو له مخې کوي، چې وايي وسلوال طالبان غواړي د د کندهار هلمند دوه لارې سب سټېشن پر شاوخوا د جلتو (ايسکو) محافظتي دېوالونه لري کړي، ځکه د دوی په اصطلاح دا جلتی (ايسکو) د امنيتي ځواکونو دي او په بيا راتگ سره په کې ځای پر ځای کېږي. د تازه راپورونو له مخې، وسلوال طالبان هغه ۵۶ کانټينران او شاوخوا څينې نور تاسيسات د دولت اړوند بولي، نو ځکه وايي چې بايد يې له منځه يووسي. د هلمند اوسيدونکي وايي: په اصل کې حقيقت دادی چې د فقر په پيسو راټول شوي دا ټول دار او نندار د دې بېچاره ملت بيت المال دی. دوی زياتوي ددغه محافظتي جلتو (ايسکو) څخه هېڅکله امنيتي ځواکونو گټه نه ده اخيستې او نه هم ورڅخه بله سياسي استفاده شوې ده. يادکسان وايي:

په هېوادکې د کورونا وپروس د مثبتو پېښو شمېر ۴۱۵۰۱ ته ورسېد

د افغانستان د عامې روغتيا وزارت د معلوماتو په اساس په تېرو ۲۴ ساعتونو کې په هېواد کې د کورونا وېرس ۷۶ مثبتې پېښې ثبت شوي دي. د عامې روغتيا وزارت پرون ويلي، چې په تېره شپه او ورځ کې د کورونا وېروس د ۳۰۷ مشکوکو سمپلونو معائنات شوي چې ۷۶ يې مثبت وو. د ياد وزارت د معلوماتو په اساس په دې سره په افغانستان کې د کورونا وېروس د مثبتو پېښو شمېر ۴۱۵۰۱ ته پورته شو. همدارنگه په تېرو ۲۴ ساعتونو کې د کورونا وېروس له امله د مړينې راپور نه دي ورکړل شوي او د تېرې ورځې د معلوماتو په اساس تر دې مهاله افغانستان کې له کورونا څخه ۱۵۳۶ کسان مړه شوي دي. د معلوماتو په اساس تر دې مهاله ۳۴۳۲۶ کسان بيرته کورونا وپروس څخه جوړ شوي دي. کورونا وېروس د لومړي ځل لپاره د ۲۰۱۹ کال په دسمبر مياشت کې د چين د هوبي ايالت په ووهان ښار کې پيدا شو، ډېر ژر په وبا اوښت او ټولې نړۍ ته خپور شو. د امريکا د جانس هاپکينز پوهنتون د معلوماتو له مخې، تر دې مهاله په نړۍ کې څه باندې ۴۵ ميليون کسان په کرونا وپروس اخته شوي او شاوخوا يو ميليون نور کسان د دغه وېروس له کبله مړه شوي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**